

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. De Locis Meteorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

hujusmodi mixtorum, vel operationes immediatè sequentes tales & tales, inquit, impressiones, sunt in multiplici differentia, nam quædam sunt igneæ, ut hiatus & voragines, quædam aëreæ, ut ventus, quædam aqueæ, ut grando, quædam terrenæ, ut generationes mineralium & terræ motus, quædam aëreæ & aqueæ, ut fulmen & quædam sunt tantum causatæ ex refractione radiorum, ut Halo, Iris, virgæ & colores nubium &c.

IV.

Causæ proximæ meteororum ignitorum.

Dico: Causa materialis proxima impressionum meteorologicarum sunt vapor & exhalatio, causa verò efficiens præcipua est Sol, & cætera astra calida vel calefactiva, loquendo de meteoris ignitiis. Prima pars est communis & probatur: quia non est aliud assignabile, quod commodius statueretur pro causa materiali meteororum. Secunda etiam est communis, & probatur breviter: quia corpora Cœlestia virtualiter calida sunt, quæ elevant istas exhalationes, & vapores ad locum debitum generationi talium impressionum, ibique disponunt ad recipiendam talem, vel talem formam substantialem, ad quam sequuntur talia, vel talia accidentia, verbi gratiæ motus, figura, per quæ nos inter talia meteororum possumus discernere. Sed major difficultas est, an vapores & exhalationes sint ejusdem speciei cum Elementis. Ex quibus Connimbrienses asserunt hic cap. 10. esse ejusdem rationis cum elementis. à quibus elevantur, sic exhalationes esse ejusdem rationis cum terra & vapores cum aqua, pro se citantes Albertum magnum, Lovanienfes; econtrà Scotus hic lib. 1. Quæst. 6. negat, quia contra Aristotelem hic cap. 4. vapores naturæ suæ sunt calidi & humidissimi, exhalationes calidæ & siccæ, item vapores & exhalationes naturæ suæ sunt leves, & petunt sursum ascendere, terra & aqua deorsum, cum sint graves, quare rectè colligit Doctor, distinguere specie à terra & aqua, & vaporem esse de natura levium quantum ad suas qualitates, scilicet humiditatem & caliditatem; & exhalationem de natura ignis propter caliditatem & siccitatem, dicit Scotus, quantum ad qualitates, quia non quantum ad formam substantialem, quia, inquit ipse ibidem, numero 5. nihil est de natura ignis, nisi quod petit caliditatem in summo, item vapor non est humidus in summo; ergo non habet formam substantialem aëris, sed aliquam aliam formam alicujus mixti imperfecti propius accedens ad naturam ignis & aëris, quam aliorum Elementorum, & ibi solvit primum argumentum pro prima opinione, & si quando dicit Scotus, vaporem non differre à terra vel exhalatione, loquitur propter Symbolizationem aliquam.

QUÆSTIO II.

De Locis Meteororum.

I.

Primus locus est terra.

Tria potissimum sunt loca, seu Conceptacula Meteorologicarum impressionum; primus locus est sinus terræ, quæ ex sua natura est sicca in summo & frigida in excellenti, & quædam alias habet affectiones, ratione quarum hic magis, quam ibi est apta & idonea sedes meteo-

rorum, est autem cavernosa, humida, sulphurea, fuliginosa, &c. Ubi cavernosa, ibi concussiones patitur, cum halitus interceptus, nec exire valet, magno conatu exitum molitur & terram proinde concutit; ubi verò humida & fuliginosa, ibi fontium scaturigines & rivulos pariet & sic de cæteris.

Secundus Locus gremium aquæ, quæ est in summo frigida & in excellenti humida, aliasque similes affectiones accidentales habet, est autem hic calida, ibi frigida, hic dulcis, ibi salsa, hic sulphureosa, ibi bituminosa & ut cætera nunc omittam, ubi sulphureosa, ibi expirationem emittit animantibus perniciosam, ut in lacu Averno &c.

Tertium est præcipuum receptaculum Meteororum aër, qui secundum Scotum hic lib. 1. Quæst. 9. num. 1. per totum, imaginatur dividi in tres partes, quas regiones aëris vocant, quarum prima est inferior circa nos, quæ incipit à superficie terræ & aquæ, & elevatur superius secundum spissitudinem usque ad istum locum, ad quem terminantur radii Solis refracti ad terram & hinc, ut inquit Scotus, usque ad locum illum, ad quem altissimè possunt ascendere nubes, & hoc est altè à terra per quadraginta supra unum millia 40. minuta. Secunda, secundum Athanasium in Tractatu de Crepusculo (& hæc est media regio aëris) dicitur esse infra summities altissimorum montium, verbi gratiæ Olympi, unde est illud Lucani 2. Pharsalia nubes excedit Olympum. Hinc succedit tertia regio aëris, seu suprema & sese inde extendit usque ad sphaeram ignis; & hæc tertia sphaera aëris ex natura sua juxta dicta sit humida & calida, tamen habent singulæ hæc regiones suas speciales affectiones, saltem accidentales distinctas; suprema namque regio est semper calida, & velut ignis secundum Philosophum, inquit Scotus, tum propter vicinitatem eius, ad elementum ignis; tum ob flammulas, vel scintillas ab igne cadentes, secundum aliquos, tum ob motum circularem, quo movetur ad motum sphaeræ ignis & corporum Cœlestium, motus autem est causa, & conditio ad causandum calorem, de quo fusè Scotus hic Quæst. 10. parte 3. lib. 2. tum denique propter exhalationes calidas eò ascendentes, In hac autem regione nubes generari, aut conservari non possunt, tum ob nimiam ejus à terra, marique, ex quibus nubium materia elevari debet, distantiam & nimiam altitudinem: Levantur tamen eò, ut dixi, exhalationes calidæ ob suam levitatem, ibique faciunt mirabiles apparentias, ut infra. Media vero aëris regio, secundum Scotum hic Quæst. 9. art. 2. & 3. semper est frigida, cujus varias rationes & causas assignat ibidem, & principalis causa est, inquit Scotus, corpus Cœleste, quantum ad astra frigidantia, & cum aër sit satis rarus, & facile susceptivus qualitatis alienæ, scilicet frigoris; Secundo, quia vapores aquei eò ascendentes faciliè ab astris frigidis reducuntur ad naturam aquæ, & sic refrigerant mediam aëris regionem, & cum illa regio sit media inter superam & infimam, eam non attingit actualitas ignis, per quam calefit suprema aëris regio, nec refractione radiorum solarium, per

per quam infima regio incalcescit, hinc est, quòd aer, vel potius illa corpora aquea suum frigus ibi intendant, per Antiperistalim, propter calorem undiquè obsidentem, quia inquit Scotus Contrarium malum est fugere contrarium, ut de aqua ebulliente patet, ignem fugiente, licet ob suam gravitatem debeat denuò cadere deorsum, & sic saltem multum infrigidatur media aeris Regio, & hoc cum per se satis clarum sit, non est opus, solvere multas instantias contra hoc, quas vide solutas apud Scotum ibidem art. 3. De infima autem Regione experimur, quòd non sit semper stabilis, sed modo calida, ob vicinitatem Solis, cujus radiorum refractione à terra calcfit, ut in æstate, modo frigida, ut in hyeme, ob Solis distantiam. Et si dicatur, nullum violentum esse perpetuum, nisi à causis universalibus, consequenter non posse mediam Regionem semper esse frigidam, quia frigus est ipsi violentum. Responderi potest, nullum violentum esse perpetuum nisi à causis universalibus conservetur ad bonum Universi: vel disting. ab intrinseco, concedo; ab extrinseco, sic conservante, ut dixi, nego. Vel concede mediam Regionem non semper manere secundum omnes suas partes, sed aliquas destrui, & aliquas ex aliis corporibus aqueis, vel aliis produci. Hæc de Locis & causis meteororum in communi, nunc oportet de Meteoris speciatim quærere, & primò de Meteoris ignitis secundum sã. Sit igitur

QUÆSTIO III.

De Ordine generandi, & diversitate Impressionum Ignitarum.

Pro intellectu primi Suppono ex Scoto hic Quæst. 2. in qua quæritur, an Meteoricæ impressiones fiant ordinatè, seu secundum naturam, suppono, inquam, primò cum ipso, naturam dici de principio tam activo, quam passivo.

Suppono 2. Illud est naturale agenti, ad quod agens inclinatur, sic igni est naturale calcescere, quod non est naturale passivo, secundum inclinationem passivi, sic non est naturale aquæ calcesceri; item aliquid esse naturale respectu agentis Universalis, quando non est respectu agentis particularis, ut monstra, sic inquit Scotus, ictus fulminis est impressio meteorica violenta passivo, scilicet igni, utpote descendere, tamen naturale agenti: item aliqua impressiones fiunt naturaliter respectu agentis, & passivi, ut casus pluvie, quia forma substantialis inclinatur deorsum, & concludit ibidem impressiones Meteorologicæ fiunt ordinatè, respiciendo ordinem & decorem Universi, & modum concurrendi causarum Universalium: non autem facta quacunquè comparatione, quia non respectu ipsius passivi, ut dixi de igne cadente, & sic explicat illud: Philosophi 12. Metaph: *Entia nolunt malè disponi.*

Suppono 3. Ex dictis, de quo Scotus hic Quæst. 14. per totum, materiam ignitarum impressionum esse exhalationem calidam, &

ficcã; quantum autem ad ordinem generationis ignitarum impressionum, quædam fiunt in inferiori Regione aeris, quædam in media & alia in suprema. De modo autem generationis illarum, quæ fiunt in inferiori Regione

Sciendum 1. Ipsas esse in duplici differentia, quædam enim generantur immediate sub media Regione, vel satis prope, & alia hic inferius circa nos, modus generationis talium est iste, quia exhalatio calida, & sicca aliquantè ventuosa elevata superius obviat frigiditati mediæ Regionis sibi contrariæ, à qua violentè propellitur deorsum ex tali violenta propulsione exhalatio illa inferius inflammatur, & quandoquè apparent impressiones alia, & ex isto Aristoteles in quadam Epistola ad Alexandrum reddit causam, & rationem cujusdam apparentiæ, quæ sibi contingebat in India, Alexandro, & suo exercitui, apparebat ignis super eos cadens de Cælo, quasi tamen scintilla ignis, non ita descendebant inferius, quòd eos attingerent. Causa erat, quia propter multitudinem hominum & cadaverum, quæ erant in Exercitu, multæ exhalationes pingues, elevabantur sursum, quæ obviantes frigiditati mediæ Regionis iteratò propellebantur deorsum, & tunc per caliditatem aeris inferioris, & per velocitatem propulsus inflammabantur, & apparebat ignis descendere, & postea, antequàm ignis ille veniret totaliter deorsum, pinguedo materiæ erat consumpta, & iterum per alias exhalationes elevabatur sursum & continuo, quousquè materia consumebatur, & ignis ille cadebat per scintillas, quia propter raritatem materiæ non poterat in majori quantitate. Alia autem impressiones, quæ fiunt prope terram, generantur sic: Exhalatio calida, & sicca elevata terra, cum venerit ad aerem, naturaliter cadit iterum in terram, & hoc valde velociter, velociter autem motum facilius inflammatur, ut patet in corporibus circulariter motis, quæ facilius accenduntur, & ideo, inquit Scotus, equitantibus in nocte circa Cœmeteria, vel patibula apparent Candelæ ardentes ipsos præcedere ad aures equorum, & quandoquè apparent in remotis multæ faces illuminatæ; & hoc est propter multitudinem exhalationis ibidem accensæ.

Modus generationis ignitarum impressionum in infima Regione.

Modus autem generationis ignitarum IV.

In Media. impressionum, quæ in media Regione aeris generantur, ut sunt Fulmina, Tonitrua, coruscationes, &c. est iste: exhalatio calida & sicca elevata usquè ad mediam Regionem aeris ejus, cujus aliqua pars est ventuosa, scilicet illa, quæ est materia impressionum ignitarum includitur in nube aquosa, & propter frigiditatem nubis fortificatur illa exhalatio, & intenditur in suis qualitibus in tantum, quod propter sui levitatem movetur, hinc inde petendo exitum, & ex illo motu causatur sonus, qui dicitur tonitru, & tandem illa exhalatio sic agitata intra nubem, propter fortificationem istarum qualitatum frangit nubem in parte inferiori, ubi est debilis, & ex tali violenta fractione pars illa ventuosa inflammatur, cujus claritas est coruscatio, & residua pars propter sui subtilitatem propellitur deorsum, & quandoquè